

CSIZMADIA TÜNDE

**„VÁLOGATOTT BARÁTI TÁRSASÁG*”:
A VITÉZ-PANZIÓ ÉS HÍRES LAKÓI**

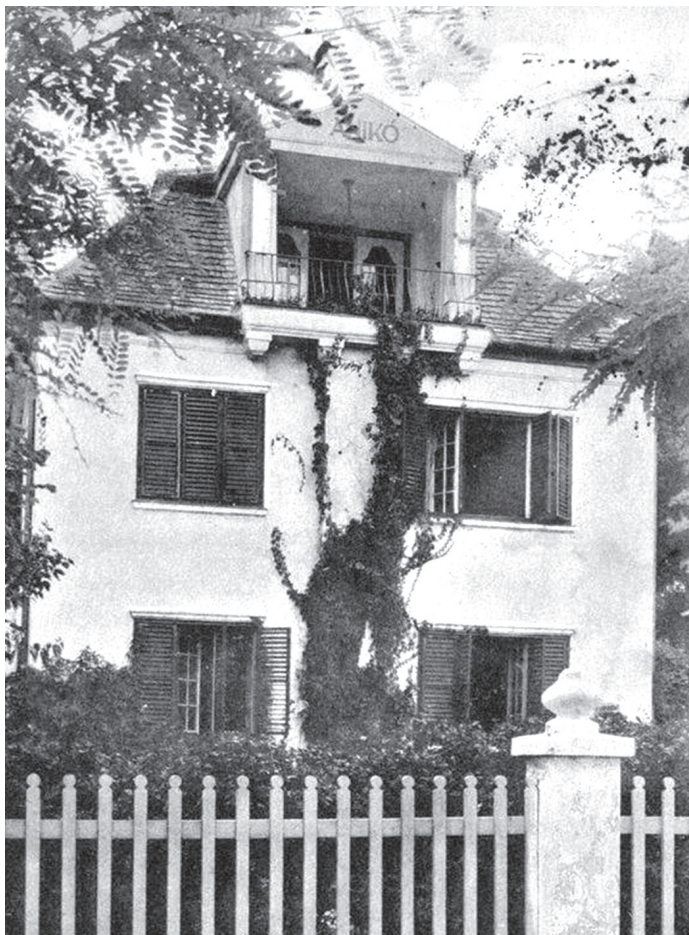
Az egykori fürdőtelep egyik egyemeletes, nem túl hivalkodó villája azon épületek egyike, amelyik még hasonlít eredeti önmagára. A Vitéz-panzió, Kozma-villa, Karinth-villa mindegyike a Batthyány utca 46. számú házat jelöli.

Az eredetileg földszintes nyaralót többször átépítették, emelet ráépítésével alakították panzióvá. Az épületet az akkori idők egyik legtehetségesebb művésze – Vitéz Miklós barátja –, Kozma Lajos tervezte. Építésének pontos évét nem ismerjük, nagy valószínűséggel az 1910-s évek első felére tehető.

Pest felé vonattal utazva az elmaradozó nyaralók között látható az egykori Vitéz-villa kiemelkedő tornya, gombján a szélkakassal. Az 1920-as évek elején, a siófoki fürdőtelep a Vitéz-villa kerítésénél végződött. Azon túl már csak egy kert volt ágyásokkal, pompázó virágokkal, kicsit messzebb pedig a régi járványkórház állt. Onnan már csak finom homokpart húzódott a Balaton mellett a másfél kilométer távolságban kezdődő fenyőerdőig. A közvetlen szomszédos villa Törzs Jenő színész nyaralója, a „Pipacs” volt.

Atulajdonos, Vitéz Miklós akkoriban népszerű színpadi szerzőnek számított. A bemutatók színlapjai a Vitéz-villa manzárdszobájának

* Kertész Tamás kifejezése.

A Vitéz-panzió, 1930 (Tóth-Baranyi Antal gyűjteményéből)

DR. VITÉZ MIKLÓSNÉ PENSIOJA
SIOFOK Battyányi-u. 44. Családias otthon. Elsőrangú
 ellátás. Modern szép szobák. Fürdőszoba.
 Interurban 57. Étkezés bejáró vendégeknek is

A panzió hirdetése 1930-ból (Forrás: Színházi Élet, 1930. 27., 2., ADT)

folyosóin függtek.¹ Bent Gulácsy-képek reprodukciói, Nakonxipán². A kertben a fák árnyékában kockás abroszú asztalok álltak, ahol a vendégek reggeliztek. Közös fürdőszobák és WC-k álltak a rendelkezésükre.³

Karinthy Ferenc sokszor és szívesen emlékezett vissza a panzióra. Siófoki éjszakák című írásában plasztikusan írja le az épületet, annak sajátos hangulatát: „Tornyos, sárga, vadszőlővel befuttatott épület [...] – ez volt annak idején Siófokon a Vite villa. Hivatalosan Vitéz penzió vagy Vitéz-villa lett volna a neve, de a londiner sapkájáról, melyben a pályaudvarra ment az érkezők csomagjáért, vagy új vendégeket toborozni, leesett az aranyozott Z betű meg az E-ről az ékezet, így ragadt a jeles intézményen a Vite név.”⁴ Vitézné Margit néni, a tulajdonos, akit *A helység alapácsának* kocsmárosnéjához, a szemérmetes Erzsókhöz hasonlítottak, nagy barátja volt a művészeteknek.⁵ Margit nénit Vitéz Miklós vette feleségül 1930-ban. De ki is volt Vitéz Miklós⁶? – teszi

¹ KERTÉSZ Tamás: *A Vitéz-villa*, Irodalmi Újság 1969. március 15. – április 1., 14.

² *Lágmányosi éjszakák: Válogatás Karinthy Ferenc írásaiból*, Budapesti Negyed 66. (2009. tél), 778. Nakonxipán: Gulácsy Lajos festőművész által kitárlált, létrehozott, megfestett és megírt világ – az elvagyodás helyszíne.

³ WEISS András: *A kezdet II.*, Életünk (2014/5.), 76.

⁴ KARINTHY Ferenc: *Siófoki éjszakák = Siófoki emlékek*, szerk. BOGNÁR Zoltán, Magánkiadás Siófok, 2024, 545-548.

⁵ Uo.

⁶ Dr. Vitéz Miklós (Budapest, 1881. szeptember 28. – Budapest, 1956. január 23.) Szülei: Vitéz Géza, Fuchs Irma. Egyetemi tanulmányait Budapesten, Párizsban és Berlinben végezte. Az 1910-es évektől a Világ, a Magyar Hírlap és a Népszava c. lapok munkatársa volt, eközben néhány darabját már játszották kisebb fővárosi társulatok. Harcolt az I. világháborúban, a fronton értesült arról, hogy egyik darabjával megnyerte a Nemzeti Színház ezerkoronás Halmos-pályázatát. 1919-20-ban a Madách Színház egyik alapítója és vezetője. 1928-tól 1931-ig az Új Színház dramaturgja volt. 1945 után a Műszaki Könyvkiadó munkatársaként dolgozott.

Vitéz Miklós
(Forrás: hangosfilm.hu)

fel a kérdést Karinthy Frigyes is, mikor Vitéz B. Nagy Gergely című darabjának bemutatásakor nemcsak az előadásról írt kritikát, de a szerzőt is bemutatta a nagyérdeműnek.⁷

„Egyébként pedig, ha valaki előadás után szórakozottan megkérdezte, »tulajdonképpen ki ez a Vitéz Miklós?« a kérdezett, ha véletlenül ismerte a szerzőt, ennyit tudott csak mondani: az egy nagyon kedves, szerény, jómodorú úriember, a Szerzők Egyesületé-

nek titkára. Családja, van, három kislánya. Siófokon villája, amit maga épített, holott nem is mérnök, – télen ír, holott nem munkatársa egyik lapnak sem, nyáron vitorlázik, holott nem tengerész és nagyon szépen beszél magyarul, holott nem parlamenti szóno-ka a szélsőjobb pártnak. Kávéházban nem látni, botrányt nem tudok róla, az ismerősei nagyon kedvelik, magam is. Íme, ilyen kivételes ember az a Vitéz Miklós.”⁸

1930. május 3-án már elvált volt, amikor feleségül vette Vadász Elza magán-tisztviselőt, a később filmproducert. 1941-ben elváltak, még kétszer újra nősült. *Vitéz Miklós Dr.*, Hangosfilm.hu, <https://www.hangosfilm.hu/filmenciklopedia/vitez-miklos> (Utolsó letöltés: 2025. 08. 11.)

Vitéz Miklós = Magyar életrajzi lexikon V., <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/v-78466/vitez-miklos-786D3/> (Utolsó letöltés: 2025. 08. 11.)

⁷ *Miért Vitéz Miklós ennek a cikknek a címe?: írta Karinthy Frigyes, Színházi Élet 44. (1925) 44., 20-22.*

⁸ B. Nagy Gergely, Vitéz Miklós vígjátéka a Nemzeti Színházban

Vitéz Miklós és felesége, 1931 (Forrás: Színházi Élet, 1931. 35., 49., ADT)

Kertész Tamás „napbarnított arcú, mélyen zengő hangú, derűs nyugalmat árasztó, őszes hajú” férfiúnak írja le Vitéz Miklóst.⁹ Legnagyobb sikerét a *Meseautó* című film forgatókönyvével aratta, melynek főszereplői Kabos Gyula és Törzs Jenő voltak. A film producere felesége, Vadász Elza volt, akit Vitéz 1930. május 3-án vett feleségül. Vitézné eddigre már elvált Dr. Bálintházy Jenőtől¹⁰. Azonban ez a házasság sem tartott túl hosszú ideig, 1941-ben a Vitéz házaspár útjai is elváltak, s a panzióval az asszony megélhetésére és három lányuk felnevelésére kellett a pénzt megkeresni. Házasságuk így is mindkettőjük számára fontos időszak volt.

⁹ KERTÉSZ Tamás, l. m.

¹⁰ Ügyvéd és földbirtokos

Dr. Vitézné vezette a panziót. Nem mellesleg ő volt az első magyar női producer, a Reflektor Film Kft. vezetője, s egy amerikai filmgyár irodájának többnyelvű levelezőjeként ismerkedett a mozival.¹¹ A *Meseautó* mellett sikeres darab volt az *Elnökkisasszony* című zenés vígjáték is, melynek külső felvételei Siófokon készültek, forgatókönyvét férje írta. A film statisztériája a Balaton partján nyaraló és fürdőző közönség volt. „Az ő szemük láttára ugrik yachtjáról a Balatonba az elnökkisasszony Muráti Lili és menti őt ki a vízből Török mérnök, azaz Jávör Pál, a siófoki országúton éri a mulatságos motorkerékpár-defekt Kabos Gyulát és Gombaszögi Ellát, hogy aztán marhaszállító autón vonuljanak be a telepre.”¹²

Siófok ekkor aranykorát élte, a Trianont követő konjunktúra magával hozta a fejlődést, miután 1922-ben a bajai Ertl fivérek (József, Jenő és István) vették át Várady Gyula fürdőbérletől a fürdőtelep kezelését. A fejlesztéseknek köszönhetően új arculatot kapott az üdülőtérület, bárokkal, „kurszalónként” működő, a Balaton környékének legnagyobb könyvtárát magába foglaló kasszinóval. Számos szórakozási lehetőség kínálkozott lóversennyel, golfpályával, színházakkal, mozikkal, kabaréval, tenispályákkal és agyaggalamb-lövészeti teleppel. A településen tengerpart-jellegű „plage”, hidrolán-leszállópálya, angolpark, rózsaliget várta a vendégeket. A bárokban, kávéházakban ifjú Faludy György, Salamon Béla, Rejtő Jenő, Kabos Gyula töltötte szabad napjait, heteit.¹³

A nagy szállodákon kívül egy sereg kisebb szálloda és panzió, valamint sok magánvilla gondoskodott a vendégek elhelyezéséről

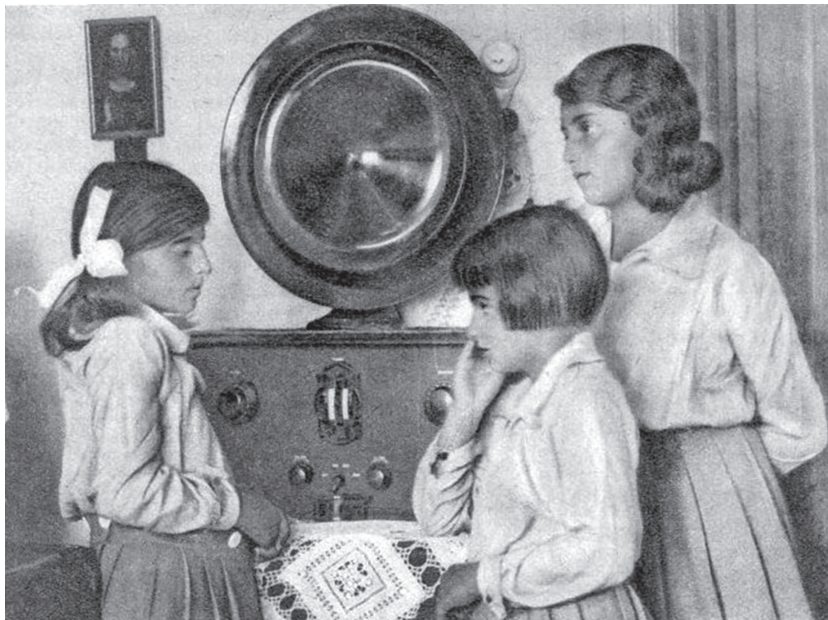
¹¹ Az első magyar női filmvállalkozó, Keleti Ujság 291., 1934. december 19., 8.

¹² A filmet Marton Endre rendezte. *Filmélet Siófokon*, Nemzeti Ujság 1935. június 23., 27.

¹³ GRÉCZY Emőke: *A siófoki fürdőtelep hat élete: Egy új kutatási eljárás születése*, MúzeumCafé 73. (2019/5.), 157–192.

és befogadásáról. A strand reggeltől estig lehetőséget nyújtott a szórakozásra. Strandzenekar, vendéglő, cukrászda, kávéház várta a part bársonyos homokján pihenőket.¹⁴

Vendégcsalogatónak 1925-ben filmriport készült a balatoni panorámáról, mégpedig a siófoki Víztorony tetejéről. Fröhlich János filmjét olyan sikerrel vetítették, hogy az előadást közkívánatra meg kellett ismételni.¹⁵

Vitéz Anikó, Mariska és Veruska rádión hallgatják édesapjukat, 1930
(Forrás: Délibáb, 1930. szeptember 27., 55., ADT)

¹⁴ *Siófok*, Színházi Élet 21. (1924), 60.

¹⁵ GUTHY György: *Siófok úgy tele van, hogy a szabadban alszanak a vendégek*, A Mai Nap 1925. augusztus 2., 2.

A Batthyány utcai Vitéz-villa első vendégeit, írókat, festőket, színészeket még a Vitéz család hívta meg egy-egy hétvégére vagy rövid nyaralásra. Csak évekkel később bővült a baráti társaság a tulajdonképpen nyaraló, igazi penzióvendégekkel.¹⁶

Vitéz Miklós szülei elég jómódúak lehettek. Panziójukban nyaralt Rippl-Rónai is, s előfordult, hogy festménnyel fizetett. Mindkét Vitéz szülőről készített portrét, így a barátság valószínűleg már Vitéz szüleivel szövődött.

Az 1910–1911-es évekre szoros kapcsolat alakult ki Vitéz Miklós és két művész között. Vitéz Miklós és újdonsült felesége nászútjuk alatt Rippl-Rónai villájában¹⁷ vendégeskedtek egy másik párral, Kozma Lajosékkal. Kozma valószínűleg ezt követően tervezhette a Vitéz-villát. A barátok pesti tartózkodásaik alkalmával gyakran voltak együtt. Kozma tervezte Vitéz *Évforduló* című színjátékának dekoratív címlapját, Vitéz Miklós pedig írt a Kozma által alapított Budapesti Műhelyről. Az 1910–1911-es években születethetett meg a közös kiállítás gondolata. Az 1910 augusztusában a kaposvári Elemi Iskolában megrendezett tárlat a Művészház-beli nagy kiállításnak közvetlen előzménye, melyet feltehetően Kozma Lajos szervezett. Az már Vitéz Miklósnak köszönhető, hogy ebből „Keleti kiállítás” is lett, az ekkor huszonkét éves író eddigre jelentős gyűjteményre tett szert.¹⁸

¹⁶ KERTÉSZ Tamás, l. m.

¹⁷ *Kaposvári legendák 3. – A Róma villa története*

<https://kaposvarmost.hu/magazin/kultura/2023/07/30/kaposvari-legendak-3-a-roma-villa-tortenete.html> (Utolsó letöltés: 2025. 08. 11.)

¹⁸ PASSUTH Krisztina: *Keleti kiállítás a Művészházban*, Művészettörténeti Értesítő 2001., 1-2. sz., 85-98.

A három barát sorsa többszörösen összekapcsolódott a Balaton partján is. Rippl-Rónai József 1917–1925 között nyarainak nagy részét Siófokon töltötte modelljével, Bányai Zorkával, Vitéz Miklós panziójában.

Kozma Lajos az 1930-as években (Forrás: MÉM MDK Múzeumi Osztály)

A művész 1925-ben kiállítást rendezett Párizsban, útja előtt kérdezte Sós Endre:

„– A Balaton partján nyaraltam, – mondotta Rippl-Rónai József –: idejárok már néhány esztendeje. Hévíznél kezdtem a Balaton megszokását, és azóta eljutottam egész Siófokig. Csodás látvány a Balaton. Főleg a levegője érdekelt [...], a levegő megfestésére törekedtem. Minden egyéb mellékes volt. Miért keressem a földön a szépségeket, amikor az égen is vannak? A kék ég, ez volt a fontos, s azután az ég alá odakerült a víz, a vízbe pedig a fürdőzők,

amint majdnem keresztülgázolják a Balatont. – Sokat dolgozott? – kérdeztem. – Nem... Azért minden másodnap elkészült legalább egy kép. De sokat igazán nem festettem [...]. Könnyen mondhatja ezt Rippl-Rónai, hiszen igazán nem dolgozott sohasem sokat, mert amikor vászonra vetette képeit, azok mindig készek voltak már. Megfestésük csak technikai cselekedet volt.”¹⁹ Az említett festmények sajnos nyomtalanul eltűntek, fennmaradt viszont Rippl-Rónai Karinthyról készített portréja. „Piros-sávos fürdőköpenyben ült modellt Siófokon, a haja lobog, száradt már, de még nem fésülködött. A száján a humor, az egészséges, kövér humor, homloka erős, bátor hajlású. Szinte szoborportré, pedig csupán egyetlenegyszer ült. Pár negyedórát.”²⁰

Még ebben az évben, 1925-ben, Rippl-Rónai Karinthy Frigyessel együtt részt vett Szent István király napján a Balaton Tündér választásakor a verseny zsűrijében is.²¹

Rippl-Rónai József:
Karinthy Frigyes arcképe, 1925
(Forrás: PIM Képzőművészeti Gyűjtemény)

¹⁹ Sós Endre: *Beszélgetés Rippl-Rónaival balatoni nyaráról, párizsit müncheni és milánói kiállításáról, Munkácsy igazi értékeiről*, Esti Kurir 1925. szeptember 29., 12.

²⁰ BABAY József: *Rippl-Rónai Budapestre hozta a Balaton levegőjét és szerelmét*, Világ 1925. szeptember 5., 199. sz., 4.

²¹ *A Balaton körül kijelölték, kik vesznek részt a Balaton Tündére választáson Siófokon, szeptember 6-án*, Színházi Élet 1925. 35., 62-69.

A siófoki zsűri 1925. augusztus 20-án, Dr. Keszthelyi, dr. Propper, Weinréb Oszkár, László Andor, Rippl-Rónai József, dr. Kenessey Zoltán fürdőbiztos, dr. Ertl József, Fodor Károly, Sebestyén Dezső (Forrás: Színházi Élet, 1925. 35. sz., 65., ADT)

Rippl-Rónai is gyakran megfordult a siófoki kávéházakban, éttermekben, melyek kitűnő konyhájuk mellett szolgáltatásaikkal (újságok, játékok, biliárdasztal, étel-ital kínálat), otthonos kényelmekkel, intim hangulatukkal számos törzsasztalnak adtak helyet.

A vendéglátóhelyek időnként élcelődések, ugratások, helyszínei voltak. Az 1925-ös Balaton Tündér választáson hallotta Hozbor József²² Rippl-Rónaitól és Karinthy Frigyesztől a következő anekdotát:

„Egyik kiállításon Rippl-Rónai bemutatta a fivéreit ábrázoló festményét, a Lajos és Ödön (Testvéreim), 1918 címűt. Mikor meglátta Fényes Adolf, fontoskodva így szólt hozzá: – Jóska, te, aki remek címeket adsz képeidnek, itt mégis Ferenczy Károly Józsefet eladják testvérei című festményének a szövegét utánozod!

²² Vendéglője a Hozbor, a későbbi Csárdás étterem, ma már rossz állapotban van.

Rippl-Rónai felháborodva tiltakozott. Felelősségre is vonta Fényes Adolfot, hogy honnan veszi a gyanúsítását. – Onnan – válaszolta nevetve Fényes –, hogy ha ez a kép itt megvásárolható (mármint szerény véleményem szerint!), akkor nem lehet más a cím, csak az, hogy József eladná testvéreit.” (Mármint Rippl-Rónai József eladná Testvéreim című művét.)²³

Afürdőtelepiétteremben, valamint a Hozbor-halászcárdában gyakran megfordult Hunyady Sándor, Békessy Imre, Rejtő Jenő és Rippl-Rónai mellett Karinthy Frigyes, a Vitéz-panzió leghíresebb lakója is.

A felvételen Békessy Imre, Békessy Imréné, Karinthyiné Böhm Aranka, Karinthy Frigyes, Klug Frigyesné, Klug Frigyes és egy ismeretlen nő látható.

A fénykép az 1925-ös Balaton Tündére választáskor, István király napján készült.

(Forrás: Minden másképp van. Karinthy Frigyes összes fényképe, szerk. Kovács Ida, Budapest, 2016., 131., Hungaricana)

²³ MATYIKÓ Sebestyén József: *Egy ismeretlen Rippl-Rónai anekdota*, Siófoki Hírek 2004. május, 22.

Karinthy Frigyes évtizedekig rendszeresen, nyaranta viszatért Siófokra, nem hiába emlegetik a panziót gyakran Karinthy-villaként. Imádta Siófokot, a fürdőtelep zsibongását, a kis-kocsmái hangulatát, a kaszinók éjszakai mondén életét, a kártyacsatákat. Sokat jelentett a panzió Karinthy számára, ide vonult első felesége és nagy szerelme, Judik Etel halála (1918) után.

Judik Etel és Karinthy Frigyes 1918 nyarán
(Forrás: *Minden másképp van. Karinthy Frigyes összes fényképe*, szerk. Kovács Ida, Budapest, 2016., 19., Hungaricana)

A vesztesség összetörte, hisz romantikus nagy szerelem volt övék, Etelt úgy szöktette meg első férjétől. Fiuk, Gábor, anyja halála után átkerült Vitéz Miklósékhoz, szeretett keresztszüleihez, s később is mindig visszajárt hozzájuk.²⁴

Kevésbé ismert, de Karinthyt a Tanácsköztársaság bukása is a Vitéz-panzióban érte. Karinthyt kérték meg, hogy menjen be a faluba, s a budapesti lapok szerkesztőségétől telefonon kérjen tájékoztatást. Karinthy bement a községházára, de semmit sem tudott meg. A villatulajdonosok azonban felismerték és izgatottan kérdezték, mit tud a helyzetről. Unsolták, bár Karinthy kérette magát,

²⁴ „Én, fájdalomherceg”. Válogatás Karinthy Gábor írásaiból, Budapesti Negyed 66. (2009. tél), 607-608.

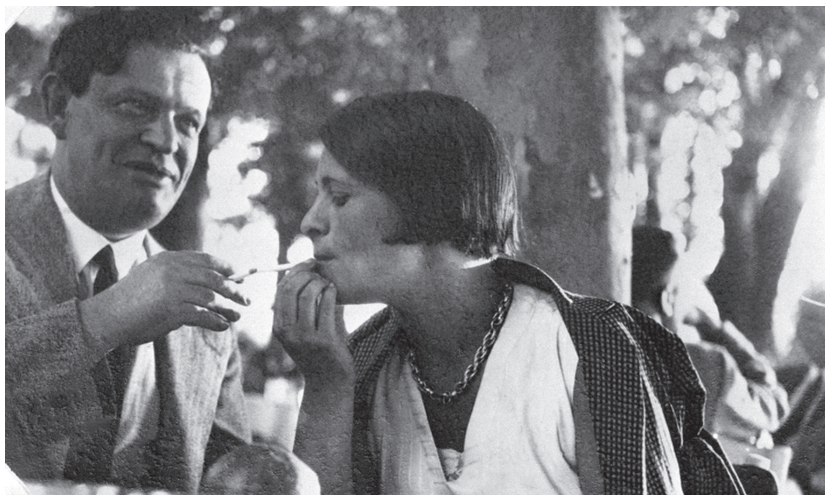
végül is beszélni kezdett. „Jól figyeljenek. Megtudtam –, de el ne mondják senkinek –, hogy a Brüllné bement a Balatonba és a füléhez kapott – az egyik fülében nem találta a briliáns fülbevalót. Sírt. Az egyik fülbevaló megmaradt, de hol a másik? Még most is sír. A fülbevaló biztosan belesüllyedt az iszapba.” Jellemző Karinthyra, hogy humoros rögtönzésével még ebben a bizonytalan helyzetben is vérig sértette a villatulajdonosokat. Visszaérkezve a Vitéz-villába, Karinthy közölte a jelenlevőkkel, hogy a lapoknál senki nem tud semmit.²⁵

Karinthy Frigyes, kislánya, Gábor, Karinthy Judik Etel, Lengyel József, Hunyady Sándor 1917 nyarán (a többi személyt nem sikerült azonosítani)
(Forrás: *Minden másképp van. Karinthy Frigyes összes fényképe*, szerk. Kovács Ida, Budapest, 2016., 116., Hungaricana)

²⁵ LENGYEL Béla: *Füst Milán és Karinthy Frigyes a Tanácsköztársaságban*, Kritika 4. (1975/3.), 10.

Karinthy Frigyes harmincegy évesen özvegyen maradt, s hamarosan társra vágyott. Második felesége Böhm Aranka orvosnő lett. Ebből a házasságából született Karinthy Ferenc. Karinthy úgy döntött, hogy Gábor fia mellett lakjon velük az Aranka első házasságából született Kertész Tomi is. Később ő visszaköltözött apjához, Kertész Tivadar orvoshoz.²⁶ Megszületett Böhm Arankának nevezetes mondata: „A maga fia és az én fiam veri a mi fiunkat.”²⁷

Karinthy felesége, Böhm Aranka társaságában Siófokon 1932. június 3-án
(Forrás: Színházi Élet, 1938. szeptember 4., 24., ADT)

Karinthy és Aranka gyakran keveredett szerelmi ügyekbe, de a sok viszály ellenére is erős kötelék jellemezte házasságukat. A Vitéz-panzióban történt meg, hogy Aranka, mikor elhagyta fiatal szeretője, szerelmi bánatában kiugrott a második emeleti szobájának

²⁶ „Én, fájdalomherceg”, l. m.

²⁷ KÓRIZS IMRE: *Karinthy Gábor versei elé (és után)*, <https://www.jelenkor.net/visszhang/1363/karinthy-gabor-versei-ele-es-utan> (Utolsó letöltés: 2025. 08. 11.)

ablakából. „Azonnal kihívták a szerencsétlenül járt úriasszonyhoz dr. Pick Benő főorvost, aki Karinthyét elsősegélyben részesítette, és intézkedett, hogy a székesfehérvári Szent György-kórházba szállítsák.”²⁸ Medencecsonttörés, májrepedés, epe- és vesesérülés lett a következmény. Karinthy felépüléséig végig mellette volt. Az esetről számos tudósítás született a korabeli lapokban. Ez már Aranka második öngyilkossági kísérlete volt. Az első 1927-ben következett el, miután Karinthy egy úrilány ágyában kereste a szerelmet. Karinthy ekkor is rohant Aranka betegágyához.²⁹

Számos visszaemlékezés született, ezek közül Kosztolányi-né Harmos Ilona következő írása jól jellemzi a Karinthy család Vitéz-panzióban töltött napjait:

„Siófokon, a Vitéz-penzióban, Karinthyék és a Karinthy köré sereglettek nyaralóhelyén nem volt szükség pénzre. A vajszívű penziósné, Vitézné, fűnek-fának hitelezett, sokszor még a vasúti jegyárát is kölcsönadta, télen azután siránkozó hangon, apránként, innen is, onnan is, önmagán gúnyolódva, visszavisszakönyörgött valamit az előlegezett pénzből. Az egész településen híre volt ennek a zsúfolt tanyának, ahonnan örökös lármá, veszekedés, kiabálás, röhögés és mindenféle ricsaj hallatszott. Akadtak, akik messzire elkerülték még a tájékát is, mint buzgó katolikusok az istentagadók otthonát. Voltak viharosabb és csöndesebb napok, a Balaton váltakozó hullámverésének a példájára. Egy ilyen viharos napon történt, hogy Frici, égő cigarettájával, jó darabon kiégette a paplanát, Aranka egy csomó tányért a földhöz vágott, a Karinthy-csemeték pedig, Tomival az élükön, valamennyi szobából kihordták a párnákat, s oly erővel dobálták egymás fejéhez,

²⁸ Karinthy Frigyesné súlyos szerencsétlensége Siófokon, Pesti Napló 1934. július 29., 11.

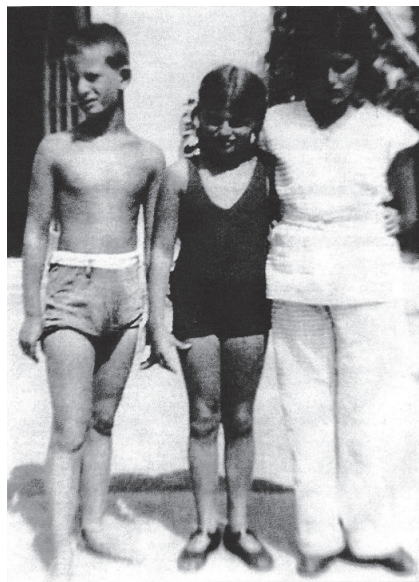
²⁹ Péter I. Zoltán: *Ady és Arany, alias Böhm Aranka*, Várad 2013., 101. sz., 60-65.

hogy két párna kiszakadt, s a bennük levő toll behavazta az egész udvart, beszállt a nyitott ablakokon keresztül a szobákba. A természetes Vitéznő csípőre tett kézzel, fejcsóválva megállt a konyha ajtajában és szelíd szemrehányással, orrhangján csak ennyit dünnyögött: – íme, a Karinthy-dinasztia.»³⁰

A Karinthy-gyerekek egyébként a nyár elején, az iskolai tanév végeztével megérkeztek, s maradtak is őszig. Kertész Tamás írásából képet kaphatunk a villában töltött mindennapjaikról:

„A reggelit mi csak a konyhában kaptuk; kezünkbe nyomtak egy-egy csésze kávé t vajaskenyérrel. [...] Hozzá kicsi, kerek üvegtálakban mézet, dzsemet, virágmintás, párától gyöngyöző vajkorongocskákat kaptak. Úgy tizenegy óra tájban, mikor a konyhai tűzhelyen már nagy, fedett, kerek lábasokban ínycsiklandó szagokat árasztva gőzölögtek az aznapi ebédhez készülő ételek, Margit néninek jutott szusszanásnyi ideje arra, hogy a gyerekekkel reggel a párázó forró vízben fürödni menjen. Az előkelő Gyenesstrandnak nevezett libaúsztatóhoz – mert itt ingyenesen lehetett fürödni – párszáz lépésre a villától. Szemmel tartott bennünket, míg belegázoltunk. [...] nekünk, mint »Karinthy-dinasztia« tagjainak, ahogy a tulajdonos elnevezett bennünket, nem esett különösebb bántódásunk, ha adózó csatát vívtunk a manzárdszoba heverőjén a népies hímzésekkel ékesített díszpárnákkal, vagy szilajon kanyarogtunk kerékpárjainkkal az asztalok között. Sőt, még akkor sem, ha létrán kellett reggel felmászni értünk az emeleti szobába, ahova bezárkóztunk, és a kulcsot eldobtuk a szomszéd kertbe. Az a két pofon, amit ébresztőül a létrán macskaügyességgel felmászó Tibor nagybátyámtól kaptam, igazán szerény fenyítés volt az okozott kellemetlenségekért. Igaz viszont, hogy szombatunként,

³⁰ Kovács Emőke: *Karinthy Frigyes és Siófok*, Irodalmi Magazin – Balaton (2015/1.), 60-62.

Karinthy Ferenc Vitéz Marikával és
Anikóval 1931-ben a panzió előtt
(Forrás: Ignác Ferenc)

ha a férfisereg előzőnlötte a Vitéz-villát, és még a kertben, a nyugágyakon is aludtak, zokszó nélkül kellett átadni fekhelyeinket a későn jött felnőtteknek. Nekünk a kis irodában az íróasztalon vagy a fürdőkádban ágyaztak. [...] Kárpótlásul, meg hogy ezzel is rövidebb legyen az éjszaka, elmehettünk a nagyokkal a Kaszinó-kertbe fagylaltozni, a műsort megnézni. Sőt, tollas kalapot és sípot, gumiszalagon rángatható kócmajmot nyerhettünk a tombolán.”³¹

Cini, azaz Karinthy Ferenc nem hiába tartotta tehát a Balatont, Siófokot második

szülőföldjének. Érzékletes képet rajzolt írásaiban ifjúságának csínyeiről, sokszor felidézte ezeket az emlékeket. Egész nap lent lógtak a Balatonnál, s az ingyenstrandról a hecc kedvéért beúsztak a nagystrandra.³² Elkötötték a Csónakda hajóit, esetleg kalózosdit játszottak.³³ Gyakran a három Vitéz lány is velük tartott.

³¹ KERTÉSZ Tamás, l. m.

³² *Lágymányosi éjszakák, l. m.*

³³ MATYIKÓ Sebestyén József: *A két Karinthy és Siófok. A Vitéz-panzió híres lakói*, Somogyi Hírlap 1992. április 4., 8.

Karinthyról fennmaradt egy Siófokon forgatott, családi használatra készült, különleges amatőr felvétel.³⁴ A Weekend címmel készült film egy siófoki kirándulás komikus viszontagságait mutatja be Karinthy Frigyes, Kosztolányi Dezső és Simon Böske főszereplésével. A filmben szerep jutott feleségének, gyermekeinek és a Balatonban fürdőzőknek is.³⁵

Nemcsak a híres szülők, Karinthy Frigyes és Kosztolányi Dezső voltak barátok, hanem a két fiú, Karinthy Gábor és Kosztolányi Ádám is, ez utóbbi le is jegyezte barátságuk történetét.³⁶

„Közelebbi barátságba tizennégy éves korunkban kerültünk Gáborral. 1929-ben egy pünkösdi iskolai szünet alkalmával Siófokra utaztunk, és ott naponta sülvé-főve együtt voltunk. Mély és ötletes volt, hasonló vonzalmaink, ellenszenveink közel hoztak egymáshoz.” Később is sokszor találkoztak, 1932-ben például egy közös nyaralás alkalmával a Vitéz-panzióban.

Karinthyék a két világháború közötti időben gyakorlatilag minden nyarat Siófokon töltöttek. Frici mindig ingázott, nem egyszer előfordult, hogy a kávéházból rohant a vonathoz, mikor si-etett Siófokra. A hőségben gyakran visszament Pestre dolgozni, hisz Arankára meg kellett keresni a pénzt.³⁷

Karinthy minden nyáron végigjárta mecénásával a déli part nagyobb szórakozóhelyeit, felolvasóesteket tartott. Hogy Siófokon miként találkozhatott az úri közönség a művészvilággal, azt

³⁴ *Minden másképp van. Karinthy Frigyes összes fényképe*, szerk. Kovács Ida, Budapest, 2016, https://library.hungaricana.hu/hu/view/ORSZ_PIMU_036/?pg=0&layout=s (Utolsó letöltés: 2025. 08. 11.)

³⁵ *Nyári izgalmak a Balaton partján a Weekend című magyar film felvételeinél*, Magyar Hírlap, 1929. július 3., 9.

³⁶ KOSZTOLÁNYI Ádám: *Emlékek Karinthy Gáborról*, Élet és Irodalom 1975. január 25., 8.

³⁷ GROZDITS Károly. *Karinthyék nyarai*, SiópArt (2015/1.), 56.

Siófok, 1928, a fotón Kármán Aladár, Lippay Gyula, Békássy Jesszy, Kisfaludy-Strobl Zsigmond, Földi Mihályné, Földi Mihály, Lukács Gyula, Karinthy Frigyes és Nagy Imre látható
(Forrás: Színházi Élet, 1928. 29. sz., 41., ADT)

Keresztury Dezső mesélte el: „Egyik alkalommal Karinthy fellépett egy vidám irodalmi esten. A produkció színhelye a nagyszálloda étterme volt: a publikum, mint a régi orfeumokban, az asztal mellett evett-ivott, miközben az író humoreszkeket adott elő, néha belemelegedve a játékba, többször erőlködve s erőltetetten, legtöbbször dühös vagy közönybe fáradó szégyenkezéssel. A közönség úgy hallgatta, mint a vacsorához játszó cigányt: odaodafigyelve, beszélgetve, koccintva, unott némaságban, udvariasan mosolyogva vagy felröhögve. S az est végén véletlenül tanúja voltam, ahogy menedzsere leckéztette a zavartan védekező írórt,

mert nem tudta eléggé lekötni a közönséget. »Ilyen lagymatagon nem lehet boltot csinálni« – csap most is piruló arcomba rekedt kupechangja.»³⁸

Karinthy reggeli első magányos útja az utca elejére vezetett egy bódéhoz, ahol volt egy barométer. A *Színházi Élet* tudósítójának érdeklődését is felkeltették a rejtélyes látogatások, de kiderült, Karinthyt csak az időjárás érdekelte.³⁹

A siófoki nyarak csodálatosak voltak, ekkor Pest szellemi élete áttevődött a Balaton partjára. Az egész irodalmi élet leköltözött

1931 nyara, Karinthy Gábor, Rejtő Jenő, Karinthy Ferenc, Karinthy Frigyes [?], Böhm Aranka a Vitéz-panzióban

(Forrás: *Minden másképp van. Karinthy Frigyes összes fényképe*, szerk. Kovács Ida, Budapest, 2016, 164., Hungaricana)

³⁸ Karinthy Frigyes és a Vitéz-panzió vendégei, Siófoki Hírek 2002. július., 17-18.

³⁹ KRISTÓF Károly: Karinthy és a barométer, *Színházi Élet* 1990. augusztus 19., 17-18. szám, 31.

Az időjárásjelző házikó
(Forrás: BRTK Könyvtár)

Siófokra, szinte a teljes slepp, akikkel Karinthy együtt volt a Hadik és a Centrál kávéházban.⁴⁰

Karinthyt pesti íróbarátai gyakran meglátogatták Siófokon. A férfiak csak szombat délután érkeztek, s hétfő reggelig maradtak. Karinthy ilyenkor, sétálgatás közben, elmerült eszmecseréket folytatót Rejtő Jenővel, miközben órákig rótták az árnyas hosszú Batthyány utcát. Barátságukat szokatlan levélváltás előzte meg. Karinthynek sikerült a mindennel leszámoló Rejtőt eltéríteni öngyilkossági szándékától. Nemsokkal ezután barátság alakult ki közöttük. Vitézne addig is, míg megírandó re-

gényei busás honoráriumokat hoznak neki, Rejtőt is befogadta a villa hitelben nyaraló művészvendégei közé.⁴¹ Rejtő Jenő is gyakori vendég lett a házban. Általában dél felé jött le a szobájából, borostásan, pizsamakabátban, gyűrött szövetnadrágban, s örökké cigarettázott. A vendégek, főképp a gyerekek, áhítattal hallgatták, ahogy némi öngúnnyal utazásairól, afrikai, no meg a marseille-i kikötőben megesezt kalandjairól mesélt (mindkét helyen csak néhány napot töltött). Sokáig nem is tudták, hogy író, hiszen írni sose látták. A délutánt többnyire römizéssel töltötte, este pedig a társasággal együtt a kaszinóban vagy a szomszédos Hozbor vendéglőben kötött ki.⁴²

⁴⁰ GROZDITS Károly. *Karinthyék nyarai*, SiópArt (2015/1.), 60.

⁴¹ KERTÉSZ Tamás, l. m.

⁴² KARINTHY Ferenc: *Siófoki éjszakák = Siófoki emlékek*, szerk. BOGNÁR Zoltán, Magánkiadás Siófok, 2024, 547.

Rejtőt ekkor már divatos színpadi szerzőnek tartották, mégis gyakran volt pénzzavarban. Szeretett römizni, de mindig vesztett. Pénzre volt szüksége akkor is, mikor szerzőtársával, Nádasival leutaztak Vitéz Miklósné balatoni penziójába, hogy ott készítsék el az új operett alapját. Az *Egy görbe éjszaka* ősbemutatóját 1934. július 22-ére tűzték ki. A bemutató óriási sikert aratott.⁴³

Siófok, 1938 nyarán, a kép bal oldalán álló személy kilétét nem tudjuk, tőle jobbra Karinthy, Salamon Béla és Rejtő Jenő (Forrás: PIM)

⁴³ CZUPY György: *Rejtő Jenő (P. Howard, Gibson Lavery) szomorú élete* – 2., Hetedhétár 2002. július 12., 14. sz., 20.

A panzió híres lakója volt Faludy György is, aki 1914-től 1918-ig Siófokon nyaralt minden nyáron a Batthyány u. 7.-ben. Később már a Vitéz Miklósné panziójába került, amikor Karinthy Frigyes is ott nyaralt. Egy, a panzióban megesett pajzán epizódot jegyzett le tőle Matyikó Sebestyén József.

„[...] egy barátommal laktunk itt, Goda Gábor íróval, aki nemrég halt meg. Vitézné nagyon vigyázott arra, hogy az ember nő ne hozzon föl a szállodai szobába. Főleg művészek: írók, színészek jártak ide nyár elejétől nyár végéig. Az épület emeletes, 12 szobás épület volt. Vitézné szobája a lépcsőfeljáró mellett, és remek füle volt alvás közben is. Goda barátom megismerkedett egy lánnyal a siófoki éjszakában, és szeretett volna kettesben lenni vele. Lent az udvaron volt az étkező, s egy biliárdasztal állt az oldalsó részen, ahová nem látott oda Vitézné sem. Gábor azt mondta: – Gyurikám! Kérlek, dobjál le nekem óvatosan az ablakból egy párnát meg egy takarót. Ugyanis én nem merek följönni, mert azt meghallaná Vitézné, inkább a biliárdasztalon szórakozok majd a lánnyal. Így is történt. Minden sikerült, Gábor följött, a lány elment. Reggel lementünk reggelizni. Karinthy is jött a feleségével, Arankával, és azt mondja Godának: »Láttam a dákóját fiatalember!« Ez a mondás is legnagyobb humoristánk ötletességét és szellemességét dicséri, amelyen mindenki jót nevetett.”⁴⁴

A Vitéz-panzióban mindennaposak voltak a művészvilág találkozói. Karinthy mellett néhány név a képzeletbeli vendégkönyvből: Szemere Vera, Ajtay Andor, Lázár Mária, Zerkovitz Béla, Várkonyi Zoltán, Palásthy László, Salamon Béla. A vendégek között felfedezhetjük Rákosné Ács Klára grafológust is. Kis kultúrhistóriai adalék visszaemlékezése.

⁴⁴ MATYIKÓ Sebestyén József: *Siófoki emlékek Faludy Györgytől*, Siófoki Hírek 1996. december, 6.

„Az egyik vasárnap – férjével együtt – Siófokon Vitéz Miklósék villájában vendégeskedett. Illusztris társaság gyűlt össze. Ott volt Karinthy Frigyes, a felesége, Rejtő Jenő, Oravecz Paula s még jónéhány író, művész. Délután azzal szórakoztak, hogy mindenki papírra vetett egy mondatot. A cédulák Klárához kerültek, s neki jellemezni kellett az írásokat. Méghozzá úgy, hogy valamennyien kitalálják, kiről van szó. Az ötlet bevált, mindnyájan jókat derültek. Egyszer aztán fejéhez kapott, s így fogalmazott. – Szent Isten, hisz ez egy zseni, de a fejében valami baj van. A kiváló író, a nagyszerű humorista viccre fogta a dolgot, s megjegyezte. – Nem baj, hanem haj van ott. A csend mégis körük telepedett [...] Karinthy felállt, s megkérte menjen vele sétálni. Ekkor már nem köntörfalazott. – Te tényleg tehetség vagy. Szédülök, duplán látok, olykor elsötétül előttem a világ. Ezen már csak a svédországi Olivecrona professzor operációja segíthet. Csak azt nem tudom, honnan szerzem a pénzt.”

Mindehhez tudni kell, hogy Karinthy személyiségétől távol állt mindenféle kódosítás, miszticizmus.⁴⁵

Karinthy műtetre kényszerült, a híres professzor 1936 májusában végezte el a beavatkozást. Stockholmból visszatérve az író lassan visszazökkent régi életformájába.

Két évvel később ismét Siófokon nyaralt a család. A panzióban augusztus 28-án Rejtő Jenő látogatta meg az író, kártyáztak, a következő délelőttöt fiával, Gáborral töltötte. Délután pihenni tért, mert aznap este vonattal terveztek visszatérni Budapestre. Hangos szóváltásba keveredtek Arankával. Karinthy szürcsölve itta a kávé, s ebből pohártörésig fajuló jelenet keveredett.⁴⁶

⁴⁵ PÉCSI István: *Beszédes betűk (dokumentumregény-részlet)*, Hevesi Napló (1992/1. sz.), 18.

⁴⁶ PÉTER I. Zoltán, l. m.

A felvétel Siófokon Vitéz Miklósék panziója előtt készült 1938 nyarán. A kép bal szélén Karinthy Ferenc (ölében Matyi kutya), mögötte Vitéz Miklósné, Molnár Lajos, Vitéz Marika. Hátul Jenő pincér áll, Karinthy Frigyes a fotón jobbról a második (Forrás: *Minden másképp van. Karinthy Frigyes összes fényképe*, szerk. Kovács Ida, Budapest, 2016., 101., Hungaricana)

Harmos Ilona szerint Karinthy szörnyű fejfájásra panaszkodott, aszpirint kért, majd felment a szobájába, ahonnan kisvártatva puffanás hallatszott. A szobalány felsietett, és „Frici ott feküdt a földön, pizsamában. Már meg volt halva. Egyik lábán rajt volt a cipő, fekete félcipő, kioldott zsinórral.” Agyvérzés végzett vele, ötvenegy éves korában hunyt el.⁴⁷

⁴⁷ FICSOR BENEDEK: „*Lesülve, meghízva, frissen tért haza*” – Írók a Balatonnál 2., <https://magazin.libri.hu/libri-trend/irok-a-balatonnal/> (Utolsó letöltés: 2025. 08. 11.)

A Vitéz-panzióban többen is nyaraltak ekkoriban, s a részletekre különféleképpen emlékeztek, de szomorú tény, hogy Karinthy Frigyes 1938. augusztus 29-én Siófokon hunyt el.

Az elhunyt Karinthy panzióbeli ruhatárában a ravatalozó emberek nem találtak az alkalomhoz illő fekete ruházatot. A hozzártatózókat Siklós Zsigmond segítette ki. Az anekdotaszerű eseményt Gábor István jegyezte le részletesebben.⁴⁸

„Szerényen, tisztelettel hivatkozva az író iránti nagyrabecsülésére, felajánlotta, hogy ha nem bántana meg vele senkit, felajánlaná a mester számára az egyik fekete ruháját, neki úgyis kettő van, és az alakjuk is majdnem megegyezik... Ha ő élne még, nagyszerű szatírárt írna az egészről, hogy meghalt, ne próbálkozzunk kifejezni akarni a drámát, amit a halhatatlan író a krupié ruhájában jelent. Inkább dicsőítsük a krupiéét, hiszen többszörösen levizsgázott társadalmunkra nagyon is jellemző, hogy a

A Vitéz-panzió társalgójában 1938-ban, Szemere Vera, Ajtay Andor, Lázár Mária, Zerkovitz Béla, Várkonyi Zoltán, Zerkovitz Béláné, Lázár Mária férje, Vitéz Vera, Palásthy László (Forrás: Ignác Ferenc)

⁴⁸ SOMOGYI Erika: *Siófok: Egy régi siófoki villa nyomában. A Siklós-panzió története = XX. századi történetek*, szerk. BOGNÁR Zoltán, Budapest, Magánkiadás, 2022., 249.

legtökéletesebb magyar agy halottas ágánál egy siófoki krupié csapjon fel lírai mecénásnak”⁴⁹ – zárul az írás.

Az esetről megemlékezik még többek között Kosztolányi Dezsőné is.⁵⁰

A panzió sem sokkal élte túl talán leghíresebb vendégét, Vitéz Margit hamarosan túladott rajta. A villa elcsendesedett, több vendéget nem fogadtak. A háború, a sors szétszórta a villában egykor élőket, az ott nyaralókat. Közülük néhányan még visszatértek megnézni a helyet, ahol egykor napjaikat oly boldogan töltötték.

Vitéz Miklós az 1941-es válást követően még kétszer újra nősült, Erdélyi Honora, majd Fodor Klára lett a felesége.⁵¹ 1945 után a Műszaki Könyvkiadó munkatársaként dolgozott. 1956. január 23-án Budapesten hunyt el.⁵²

Vitéznő Margit vállalkozása 1939-ben a zsidótörvények miatt felszámolásra került és visszavonulni kényszerült. A nyilas uralom alatt elhurcolták, de sikerült megszöknie. 1948–1952 között a MAFILM egyik gyártásvezetője volt.⁵³ 1960-ban Budapesten már halálhíre terjedt, miközben a New York-i Fifth Avenue-n élt, és a kanadai francia televízióknak dolgozott.⁵⁴

⁴⁹ GÁBOR István: *A krupié ruhája*, Brassói Lapok 1938. szeptember. 11., 9.

⁵⁰ KOSZTOLÁNYI DEZSŐNÉ HARMOS ILONA: *Karinthyról*. Noran, Budapest, 2004

⁵¹ Vitéz Miklós Dr., Hangosfilm.hu, <https://www.hangosfilm.hu/filmenciklopedia/vitez-miklos> (Utolsó letöltés: 2025. 08. 11.)

⁵² Vitéz Miklós = *Magyar életrajzi lexikon V.*, <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/v-78466/vitez-miklos-786D3/> (Utolsó letöltés: 2025. 08. 11.)

⁵³ Vitéz Miklós Dr., Hangosfilm.hu, <https://www.hangosfilm.hu/filmenciklopedia/vitez-miklos> (Utolsó letöltés: 2025. 08. 11.)

⁵⁴ LUKÁCS Klára: *Nem fontos – de érdekes*, Amerikai Magyar Népszava, 1960. október 18., 2.

Karinthy fiai később is örömmel jártak vissza a fürdőhelyre. Karinthy Ferenc például rendszeresen jött ide nyaralni a Kossuth-díjas szobrász, Varga Imre társaságában. A kiváló művész szintén szobrászként tevékenykedő fia, Varga Tamás alkotta azt a Karinthy-szobrot, amelynek alakja fürdődresszben ül egy faágon, és merően nézi Siófok városát.⁵⁵ Cini gyakran elidőzött az egykori Vitéz-panzió környékén is. Egy alkalommal bekéredzkedett az akkor Somogyterv irodaházként funkcionáló épületbe. Pápay György építész osztotta meg akkori emlékét: „...egyszer megállt az épület előtt Karinthy Ferenc a bogárhátújával, és fél napon keresztül szórakoztatta a munkatársakat a gyerekkori anekdotákkal.”⁵⁶

A panzió egy kevésbé ismert vendége, Ignác Ferenc⁵⁷ is megállt útban hazafelé Siófokon. Mielőtt visszatért volna Ausztráliába és Pápuaföldre, még egyszer megnézte fiatalságának helyszínét. Nem jött üres kézzel, hozott egy összeállítást Vitéz Miklósról régi, ismeretlen fotókkal. Sajnos a képek másolatok, de adalékul szolgálnak a villa történetéhez. A Vitéz-lányokról is találunk fényképeket. Őket is messze sodorta az élet, Ausztráliába, Kaliforniába.

Az államosítást követően az épületben volt vállalati üdülő, tervezőiroda, a rendszerváltás után földhivatal, majd városi családsegítő központ.

Többekben felmerült, hogy a panzióból Karinthy Frigyes Emlékmúzeum létesüljön, ezzel Karinthy Ferenc álma valósulhatott volna

⁵⁵ Kovács Emőke, l. m.

⁵⁶ Pápay György építészmérnök szíves szóbeli közlése

⁵⁷ A gödöllői születésű Ignác Ferenc 1980 óta élt Ausztráliában. Az Australian Museum (Sydney) állat- és növénypreparátumokkal foglalkozó osztályának munkatársaként járta Óceánia szigetvilágát, nyugdíjasként folytatta a gyűjtőmunkát. Gyűjteményét a Gödöllői Városi Múzeumnak ajándékozta.

meg, de végül az épületet meghirdették eladásra. Kívülről szinte eredeti állapotában maradt az épület, igaz, a toronyszoba erkélyét beépítették, ugyanakkor belül alaposan megváltozott már a villa.

A patinás, helyi védettség alá került ingatlant egy helyi építőipari cég vásárolta meg a város önkormányzatától, amely külső formáját megtartva exkluzív irodaházzá alakította.⁵⁸ A kerítésen sokáig egy kőpad volt, fölötte pedig az 1958-ban avatott Karinthy-emléktábla, mely az új kerítés elkészültekor lekerült, de remény van ismételt kihelyezésére.

Az épület a felújítás előtt (Forrás: BRTK Könyvtár)

⁵⁸ *Irodaház lesz a helyi védettséget élvező siófoki Karinthy-villából*, <https://www.hirbalaton.hu/exkluziv-irodahaz-at-epit-egy-ceg-a-siofoki-karinthy-villabol/> (Utolsó letöltés: 2025. 08. 11.)

Bár a villa elcsendesedett, de a Vitéz-panzió a magyar irodalom kiemelt emlékhelye maradt, és a villához kapcsolódó számos legenda, anekdota, Karinthy történet ma is él, s őrzi emlékét a múlt idők emlékezetes nyarainak.

Az emléktábla (Forrás: BRTK Könyvtár)

- BABAY József: *Rippl-Rónai Budapestre hozta a Balaton levegőjét és szerelmét*, Világ 1925. szeptember 5., 199. sz., 4.
- A Balaton körül kijelölték, kik vesznek részt a Balaton Tündére választáson
Siófokon, szeptember 6-án, Színházi Élet 1925. 35., 62-69.
- CZUPY György: *Rejtő Jenő (P. Howard, Gibson Lavery) szomorú élete* – 2., Hetedhéthatar 2002. július 12., 14. sz., 20.
- Az első magyar női filmvállalkozó, Keleti Újság 291., 8.
- „Én, fájdalomherceg”. Válogatás Karinthy Gábor írásaiból, Budapesti Negyed 66. (2009. tél), 607-608.
- FICSOR BENEDEK: „Lesülve, meghízva, frissen tért haza” – Írók a Balatonnál 2., <https://magazin.libri.hu/libri-trend/irok-a-balatonnal/> (Utolsó letöltés: 2025. 08. 11.)
- Filmélet Siófokon, Nemzeti Újság 1935. június 23., 27.
- GÁBOR István: *A krupié ruhája*, Brassói Lapok 1938. szeptember. 11., 9.
- GRÉCZY Emőke: *A siófoki fürdőtelep hat élete: Egy új kutatási eljárás születése*, MúzeumCafé 73. (2019/5.), 157–192.
- GROZDITS Károly: *Karinthyék nyarai*, SiópArt (2015/1.), 56., 60.
- GUTHY György: *Siófok úgy tele van, hogy a szabadban alszanak a vendégek*, A Mai Nap 1925. augusztus 2., 2.
- Irodaház lesz a helyi védetséget élvező siófoki Karinthy-villából, <https://www.hirbalaton.hu/exkluziv-irodahaz-at-epit-egy-ceg-a-siofoki-karinthy-villabol/> (Utolsó letöltés: 2025. 08. 11.)
- Kaposvári legendák 3. – A Róma villa története, <https://kaposvarmost.hu/magazin/kultura/2023/07/30/kaposvari-legendak-3-a-roma-villa-tortenete.html> (Utolsó letöltés: 2025. 08. 11.)
- KARINTHY Ferenc: *Siófoki éjszakák = Siófoki emlékek*, szerk. BOGNÁR Zoltán, Magánkiadás Siófok, 2024, 545-548.
- Karinthy Frigyes és a Vitéz-panzió vendégei, Siófoki Hírek 2002. július., 17-18.
- Karinthy Frigyesné súlyos szerencsétlensége Siófokon, Pesti Napló 1934. július 29., 11.
- KERTÉSZ Tamás: *A Vitéz-villa*, Irodalmi Újság 1969. március 15. – április 1., 14.
- KOSZTOLÁNYI Ádám: *Emlékek Karinthy Gáborról*, Élet és Irodalom 1975. január 25., 8.

- KOVÁCS Emőke: *Karinthy Frigyes és Siófok*, Irodalmi Magazin – Balaton (2015/1.), 60-62.
- KOVÁCS Emőke: *Karinthy Frigyes siófoki nyarai*, https://likebalaton.hu/telepules/siofok_sosto_szabadifurdo_balatonszeplak/hireink/karinthy-frigyes-siofoki-nyarai-373161/ (Utolsó letöltés: 2025. 08. 11.)
- KÓRIZS IMRE: *Karinthy Gábor versei elé (és után)*, <https://www.jelenkor.net/visszhang/1363/karinthy-gabor-versei-ele-es-utan> (Utolsó letöltés: 2025. 08. 11.)
- KRISTÓF Károly: *Karinthy és a barométer*, Színházi Élet 1990. augusztus 19., 17-18. szám, 31.
- Lágymányosi éjszakák: *Válogatás Karinthy Ferenc írásaiból*, Budapesti Negyed 66. (2009. tél), 778.
- LENGYEL Béla: *Füst Milán és Karinthy Frigyes a Tanácsköztársaságban*, Kritika 4. (1975/3.), 10.
- LUKÁCS Klára: *Nem fontos – de érdekes*, Amerikai Magyar Népszava, 1960. október 18., 2.
- MATYIKÓ Sebestyén József: *Egy ismeretlen Rippl-Rónai anekdota*, Siófoki Hírek 2004. május, 22.
- MATYIKÓ Sebestyén József: *A két Kartinthy és Siófok. A Vitéz-panzió híres lakói*, Somogyi Hírlap 1992. április 4., 8.
- MATYIKÓ Sebestyén József: *Siófoki emlékek Faludy Györgytől*, Siófoki Hírek 1996. december, 6.
- Miért Vitéz Miklós ennek a cikknek a címe?: írta Karinthy Frigyes*, Színházi Élet 44. (1925) 44., 20-22.
- Minden másképp van. Karinthy Frigyes összes fényképe*, szerk. KOVÁCS Ida, Budapest, 2016, https://library.hungaricana.hu/hu/view/ORSZ_PIMU_036/?pg=0&layout=s (Utolsó letöltés: 2025. 08. 11.)
- Nyári izgalmak a Balaton partján a Weekend című magyar filmfelvételeinél*, Magyar Hírlap 1929. július 3., 9.
- PASSUTH Krisztina: *Keleti kiállítás a Művészházban*, Művészettörténeti Értesítő 2001., 1-2. sz., 85-98.
- PÉCSI István: *Beszédes betűk (dokumentumregény-részlet)*, Hevesi Napló (1992/1. sz.), 18.
- PÉTER I. Zoltán: *Ády és Arany, alias Böhm Aranka*, Várad 2013., 101. sz., 60-65. *Siófok*, Színházi Élet 21. (1924), 60.
- SOMOGYI Erika: *Siófok: Egy régi siófoki villa nyomában. A Siklós-panzió története = XX. századi történetek*, szerk. BOGNÁR Zoltán, Budapest, Magánkiadás, 2022.

Sós Endre: *Beszélgetés Rippl-Rónaival balatoni nyaráról, párizsit müncheni és milánói kiállításáról, Munkácsy igazi értékeiről*, Esti Kurir 1925. szeptember 29., 12.

Szülőföldjeim. Jankovics József interjúja Karinthy Ferencsel 1975, Budapesti Negyed 66. (2009. tél), 778.

Vitéz Miklós Dr., Hangosfilm.hu, <https://www.hangosfilm.hu/filmenciklopedia/vitez-miklos> (Utolsó letöltés: 2025. 08. 11.)

Vitéz Miklós = *Magyar életrajzi lexikon V.*, <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/v-78466/vitez-miklos-786D3/> (Utolsó letöltés: 2025. 08. 11.)

WEISS András: *A kezdet II.*, Életünk (2014/5.), 76.

*Köszönet Dr. Somogyi Erika történész, kutatótanárnak,
valamint az Arcanum Digitális Tudománytár (ADT)
és a Hungaricana munkatársainak.*